

Lähettäjä: hpp@hppry.fi [<mailto:hpp@hppry.fi>]

Lähetetty: 15. joulukuuta 2016 8:38

Vastaanottaja: Jarkko.Nieminen@intermin.fi

Aihe: Humaania päihdepolitiikkaa ry:n kannanotto huumekoirauudistukseen

Ohessa kannanottomme sisäministeriön valmistelemaan säädöshankkeeseen liittyen poliisin tarkastustoimivaltuuksiin yleisötilaisuuksissa. Teksti on luettavissa myös sivuiltamme osoitteesta <http://hppry.fi/blog/2016/12/14/humaania-paihdepolitiikkaa-ryn-kannanotto-huumekoirauudistukseen/>

Ystävällisin terveisin,
Joel Piekkola, pj
Humaania päihdepolitiikkaa ry
+358 (0)50 555 9849
joel.piekkola@hppry.fi

hppry.fi
[facebook.com/hppry/](https://www.facebook.com/hppry/)
Twitter: @hppry

Humaania päihdepolitiikkaa ry:n kannanotto huumekoirauudistukseen

Sisäministeriö valmistelelee tällä hetkellä säädöshanketta, joka antaisi poliisille oikeuden käyttää [huumekoiraa yleisötapahtumien asiakkaiden tutkimiseen ilman rikosepäilyä](#)[1]. Humaania päihdepolitiikkaa ry vastustaa uudistusta tarpeettomana, väärin kohdennettuna ja jopa haitallisena.

Yleisötapahtumissa toteutettavaa huumekoiran käyttöä ilman rikosepäilyä kutsutaan nimellä "päältähaku". Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi musiikkifestivaaleilla ja niiden leirintäalueella kulkemista huumekoiran kanssa, etsien yleisön joukosta henkilöitä, jotka koira huumeen hajun perusteella merkkää. Kansalaisoikeuksien kannalta on kyseenalaista, että kaikki musiikkitapahtumaan osallistuvat joutuvat viranomaiskontrollin eli huumekoiravalvonnan kohteeksi riippumatta siitä, onko heitä syytä epäillä rikoksesta vai ei.

Uudistusta perustellaan yleisötapahtumien turvallisuuden ja järjestyksen parantamisella. Lain valmistelutyössä ei kuitenkaan ole tarjottu todistusaineistoa sille, että huumeiden käyttäjiin keskittymistä voidaan pitää tehokkaana menetelmänä näiden tavoitteiden edistämiseen. Poliisilla tai sisäministeriöllä ei myöskään ole ollut tarjota näyttöä siitä, että huumeiden käyttö olisi lisännyt turvallisuus- tai järjestysongelmia yleisötapahtumissa.

Huumekoirien käyttö ilman rikosepäilyä oli sallittu käytäntö ennen oikeusasiamiehen vuoden [2013 päätöstä](#)[2]. Humaania päihdepolitiikkaa ry toivoo selvitetävän, oliko yleisötapahtumissa vähemmän ongelmia turvallisuuden kanssa ennen tätä oikeusasiamiehen linjausta.

Useimmiten yleisötapahtumien järjestys- ja turvallisuusongelmat liittyvät alkoholin käyttöön, mitä tukee myös tutkimustieto siitä, että [alkoholi aiheuttaa eri päihteistä selkeästi eniten haittaa muille kuin käyttäjälle itselleen](#)[3]. Alkoholin käytöstä johtuvien ongelmien hillitsemiseen toimii parhaiten järjestyksenvalvojen ja virkavallan läsnäolo. Samat keinot

toimivat myös huumeisiin liittyvään häiriökäyttäytymiseen. Eikö olisi viisaampaa kohdentaa resurssit keinoihin, joilla vähennetään samalla kertaa sekä laillisista että laittomista päihteistä aiheutuvia ongelmia?

Vanhat säännökset riittäviä

Oikeusasiamies [on aiemmin linjannut](#)[4], että nykyinen laki mahdollistaa poliisikoirien jalkauttamisen festivaalitapahtumiin silloin, kun poliisilla on tiettyä henkilöä koskeva rikosepäily, jonka yhteydessä koiran käyttö katsotaan perustelluksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi konkreettisiin syihin perustuva epäily huumekaupasta tai huumeiden käytöstä. Näin ollen poliisi voi jo nykyisellään hyödyntää koiraan tilanteissa, joissa huumeiden käyttöä on ilmennyt. Myös epäily tiettyä ihmistä tai ihmisryhmää koskevasta turvallisuus- tai järjestysongelmasta mahdollistaa koiran käytön.

Sisäministeriön vetoaminen esimerkiksi rajavartiolaitoksen ja tullin oikeuteen käyttää huumekoiraa ilman rikosepäilyä on ontuva, sillä niiden toimintaympäristössä paljastuvat rikokset ovat hyvin erilaisia kuin yleisötapahtumissa. Esimerkiksi tullin tutkimat huumausainerikokset ovat käyttörikoksen sijaan lähes poikkeuksetta perusmuotoisia tai törkeitä huumausainerikoksia. Tullin ja rajavartiolaitoksen huumekoirien käytöllä on tyystin toisenlaiset motiivit kuin yleisötapahtumien ratsaamisella.

Kallis ja tehoton uudistus

Poliisi on toistuvasti valitellut liian vähäisiä resurssejaan. Nyt suunnitellulla uudistuksella poliisien resursseja pyritään ohjaamaan yhä enemmän yleisötapahtumien huumevalvontaan, jolla ei julkistettujen tietojen mukaan ole järin suurta roolia yleisötapahtumien turvallisuus- ja järjestyshäiriöissä.

Väitteissä uudistuksen tehosta huumekaupan ehkäisyssä on se ristiriita, että uudistus kohdistuisi pääasiassa tapahtumassa oleviin käyttäjiin, ei kauppiaisiin. Varsinais-Suomen poliisi teki vuonna 2013 päättähaun perusteella noin [240 rikosilmoitusta](#)[5]. Saldona kiinni saatiin pääasiassa käyttäjiä, joista 107 oli ensikertalaisia ja 20 alaikäisiä. Saatavilla olevan tiedon perusteella ei ole syitä olettaa, että mahdollisesti käyttäjiä syrjäyttävä ja leimaava huumeimerkintä vähentäisi käyttöä tai päättäisi kokeilut. Merkinnällä voi kuitenkin olla muita vakavia haittavaikutuksia: huumausaineen käyttörikoksesta tuleva rekisterimerkintä ja sosiaalinen leima voi sotkea tulevaisuuden urasuunnitelmat, johtaa ajoluvan menetykseen tai sosiaalisten suhteiden kariutumiseen.

Valtaosa yleisötapahtumien huumausaineiden käytöstä on kannabiksen viihdekäyttöä. Pro gradu -tutkielman kannabiskysymyksestä Suomessa [tehnyt](#)[6] VTM **Juho Kuokkanen** toteaa Kansan Uutisissa julkaistussa [mielipidekirjoituksessaan](#)[7], että on vaikea nähdä miten kannabiksen käyttö yleisötapahtumissa muodostaisi sellaista turvallisuusuhkaa alkoholin lieveilmiöiden rinnalle, johon tavallinen järjestyksenvallonta ei riittäisi.

Tuo mukanaan uusia haittoja

Vaikka huumekoirat varmasti lisäävät poliisin mahdollisuuksia löytää huumeita verrattuna satunnaisiin ihmisten pysäyttelyihin, on kuitenkin myös todettu, että koirat merkkavat merkittävän määrän niin sanottuja ["vääriä positiivisia"](#)[8]. Väärin perustein tarkastettavaksi joutuminen on nöyryyttävä ja tarkastus julkisella paikalla saa henkilön vaikuttamaan syylliseltä, oli hän tehnyt jotain väärää tai ei.

Vääristä hälytyksistä huolimatta koirien ohi pääsee silti ihmisiä, jotka [kantavat mukanaan huumeita](#)[9]. Huumekoira [ei ole kone](#)[10], vaan toimii [käsittelijänsä toiveiden ja uskomusten](#) [11] mukaan. Riskinä on, että huumekoirien käyttö kohdistuu jo valmiiksi syrjäytymisvaarassa ja muuten heikommassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten nuoriin ja

vähemmistöihin.

Huumekoirien aktiivinen käyttö tapahtumissa näyttää käytön vähenemisen sijaan kannustavan käyttäjiä [haitallisiinkin keinoihin](#)[8] viranomaiskontaktin välittämiseksi. Maailmalla on raportoitu muun muassa tapauksia, joissa huumeita kantanut henkilö on poliisikoiran huomattuaan nauttinut kaikki kantamansa huumeet [kiinnijäämisen estämiseksi](#) [12]. Tämä voi johtaa vaaralliseen yliannostukseen ja jopa kuolemaan. Huumekoirat myös lisäävät käyttäjien halukkuutta nauttia huumeita ennen tapahtumaa. Tällöin nautitaan kerralla suurempi määrä, sen sijaan että ainetta annosteltaisiin tasaisemmin tapahtuman aikana. Myös ruumiinonteloissa tapahtuva salakuljetus ja siirtyminen muuntohuumeiden kaltaisiin vaikeammin havaittaviin (ja monesti myös vaarallisempiin) aineisiin lisääntyvät. Lisäksi käyttäjät päätyvät helpommin ostamaan huumeita tapahtumassa kohdatulta diileriltä, jolloin aineiden tuntemattomaan koostumukseen liittyvät riskit kasvavat.

On perusteltua olettaa, että huumekoirien käyttökynnyksen madaltamisen potentiaaliset haitat ovat suurempia kuin tavoitellut hyödyt. Paremmin toimivia, nykyiseen keinovalikoimaan kuuluvia lähestymistapoja yleisen turvallisuuden takaamiseksi yleisötapahtumissa on jo olemassa. Näiden seikkojen vuoksi Humaania päihdepolitiikkaa ry vastustaa huumekoirien käyttöön liittyvää lakiuudistusta.

Lähteet:

- [1] Poliisin tarkastustoimivaltuudet yleisötilaisuuksissa, Sisäministeriö http://www.intermin.fi/fi/lainvalmistelu/turvallisuustarkastukset_yleisotilaisuuksissa
- [2] Koiran avulla ei voi etsiä huumeita yleisellä paikalla / Hund får inte användas för att leta efter narkotika på allmän plats, eoak 1870/2013 <http://www.eduskunta.fi/eoaratkaisut/eoak+1870/2013>
- [3] Drug harms in the UK: a multicriteria decision analysis, The Lancet Volume 376, No. 9752, p1558–1565, 6 November 2010 [http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(10\)61462-6/abstract](http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(10)61462-6/abstract)
- [4] Oikeusasiames: Poliisilla oli oikeus käyttää poliisikoiraa festareilla vasta rikosepäily synnyttyä, www.hppry.fi <http://hppry.fi/blog/2015/04/03/oikeusasiames-poliisilla-oli-oikeus-kayttaa-poliisikoiraa-festareilla-vasta-rikosepailyn-synnyttya/>
- [5] Huumekoirien käyttö julkisilla paikoilla, KK 539/2014 <http://kansanmuisti.fi/document/kk-539-2014/>
- [6] Jotakin on vialla - Kannabiskysymys muuttuvassa päihdekulttuurissa, Poliittisen historian Pro gradu -työ, Juho Kuokkanen <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/162648>
- [7] Kannabiksesta turha tehdä väkisin ongelmaa, Kansan Uutiset 22.1.2016 <http://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/3492781-kannabiksesta-turha-tehda-vakisin-ongelmaa>
- [8] Review of the Police Powers (Drug Detection Dogs) Act 2001, New South Wales Ombudsman, kesäkuu 2006 https://www.ombo.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/0020/4457/Review-of-the-Police-Powers-Drug-Detection-Dogs-Part-1_October-2006.pdf
- [9] Drug detection dogs in Australia: more bark than bite?, Drug and alcohol review 2012 Sep;31(6):778-83 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22404555>
- [10] ABC News, Accuracy of police sniffer dogs called into question, saatavilla 12.12.2016: <http://www.abc.net.au/news/2011-12-12/accuracy-of-police-sniffer-dogs-called-into-question/3726228>
- [11] Handler beliefs affect scent detection dog outcomes, Lit L, et al. Anim Cogn. 2011 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21225441>
- [12] Record of investigation into death, Coroners Act 1996, Western Australia http://www.coronerscourt.wa.gov.au/files/Thoms_finding.pdf